

Mezinárodní bezpečnostní systémy, jejich podstata a dynamika

Následující úvaha o mezinárodních systémech se pokouší objasnit některé pojmy, děje a skutečnosti, které se závazně týkají přestavby Armády ČR. Pozornost by však měla být těmto systémům věnována i proto, že pravda o nich byla v minulých čtyřiceti letech účelově zamlčována a zkreslována a při přestavbě AČR citelně chybí.

* * *

V úvahách o bezpečnosti je jako základní politickomocenská organizace obvykle uváděn stát. V souladu s tímto názorem je pak tento stát považován za určený dvěma souhrny atributů, známých jako sociální jistoty, charakterizující dosažený (pro jistý časový interval výchozí) stav a sociální cíle, předurčující žádaný vývoj.

Velmi významné místo v obou těchto souhrnech zaujímá existující dynamické vědomí zajištěné bezpečnosti. Jeho akčním odrazem je **bezpečnostní politika státu**. Tuto politiku je pak možné definovat jako souhrn opatření kodifikujících **odpovědnost státu** za vyprojektování, realizaci a udržování takových podmínek vnitřního i vnějšího bezpečnostního klimatu, které umožní, při minimální újmě na suverenitě státu, nejúčelnější rozvoj hospodářské, sociální a kulturní politiky; tedy řečeno souhrnně, které státu umožní optimální prosperitu.

Bezpečnostní politika státu se tak stává mimořádně složitým, dynamickým, podmíněně víceúrovňovým procesem tvorby, přeměny a údržby státních a nadstátních mocenských polarizovaných systémů a jejich exekutivních orgánů.

Pro naši úvahu je proto nutné tyto systémy stručně popsat a charakterizovat. Pozornost postupně zaměříme na základní (prvoúrovňové) systémy vnitrostátní, na podmíněně nadstavbové systémy mezinárodní a především na odvozené systémy bezpečnostní. Podle potřeby budeme uvažovat obecně, nebo účelově ve vazbě na systémy pluralitně demokratické a totalitní.

Stabilní vnitrostátní mocenský systém je podmíněn a tedy i charakterizován zpravidla vždy jen jediným mocenským centrem, jehož prostřednictvím vystupuje státní moc jako monopolní držitel práva využívat sílu k navození žádaného chování jednotlivců a skupin uvnitř státu. Není-li tento stav zajištěn, tj. vzniknou-li další akceschopná centra moci zbavující oficiální státní moc charakteru monopolního uživatele síly, stabilita státu klesá a narůstá riziko vnitropolitických excesů, politickomocenských střetů, občanských válek, převratů a rozpadů.

Tato různě rozsáhlá i různě intenzivní vybočení ze základního schématu jsou charakteristická snahou po zpětném obnovení monopolární stability. Z tohoto důvodu vždy, dříve nebo později, končí buď obnovou výchozího stavu (tj. likvidací nově vznikajících center), mocenským převratem (výměnou výchozího mocenského centra), nebo rozpadem na jednotlivé, menší, ale opět monopolární celky. Z toho prokazatelně vyplývá, že **ukazatelem**

míry stability a soudržnosti státu je poměr mezi dezintegračními činiteli (projevujícími se odmítáním totality, sociálními krizovými problémy, náboženským spektrem, ideologií, rasismem ap.) a činiteli integrujícími, představovanými především ekonomickou a bezpečnostní výhodností výchozího uspořádání, podporovanými většinou občanů.

Praktickým příkladem uvedených dějů jsou, nám důvěrně známé, listopadové a polistopadové události v ČSSR, ČSFR a posléze i ČR. Tehdy na konci osmdesátých let došlo ke vzniku nového, natolik silného, mocenského centra (dostatečně silného ve vztahu k pokleslé síle centra oficiálního), které bylo schopno uskutečnit mocenský převrat v ČSSR. Avšak ne zas tak silného a konsolidovaného centra, které by dokázalo přesvědčit občany o ekonomické a bezpečnostní výhodnosti nové politické situace. Proto nestabilita pokračovala na národnostním podkladě a vyvrcholila rozpadem i nového státu na dva státy nové.

Pro naši obecnou úvahu je však vhodné zařadit mezi tyto, víceméně bipolární, příklady i stejně poučné multipolární děje v bývalé Jugoslávii, v bývalém SSSR a jinde, které možnou škálu vnitrostátních excesů a konfliktů dále ve všech jejích charakteristikách rozšiřují.

Uvědomíme-li si, jak významnou charakteristikou (společným jmenovatelem) pro tyto děje je, že **nevybočují z původních hranic výchozích států, že jsou vedeny nutně jen skupinami rozdělených občanů tohoto státu a rozdělenými prostředky nepřesahujícími okolím státu tolerovaný a redukováný výchozí potenciál daného státu (byť i různými formami a různou intenzitou), rozpoznáme, že jsme našli rozhodující kritérium oddělující konflikty vnitrostátní a mezinárodní.**

Teprve na základě tohoto poznání můžeme totiž určit, že nejen válka v Zálivu nebo nejnovější současný turecko-kurdský konflikt mezi vnitrostátní děje nepatří, ale rozpoznáme dále, že **mezi dělicí kritéria nepatří ani jakkoliv rozdílné charakteristiky vojenské.**

Z uvedeného závěru tím vyplývá, že jistý vnitrostátní konflikt může být vojensky rozsáhlejší, intenzivnější i časově delší než jiný konflikt mezinárodní.

Za optimální cílový stav by měl být obecně považován **žádaně stabilní stát**, jehož mocenské uspořádání (převaha jeho oficiálního mocenského centra) je důsledkem pluralitní, demokratické a právní společnosti založené na svobodném tržním hospodářství, neboť relativně (přesněji podmíněně), velmi stabilním státem může být i stát totalitní. **Požadovaná stabilita státu je tedy vždy závislá na způsobu, kterým byla navozena a udržována.**

Z vojenskobezpečnostního hlediska je pak významný poznatek, že vnitrostátní spory jsou považovány, především demokratickým okolím, vždy za vnitřní záležitosti postiženého státu a redukční i regulační tlaky tohoto okolí proto jen zřídka kdy překročí formu diplomatických nót a omezených nátlaků hospodářských.

Všechny tyto skutečnosti vyplývají z ustálených, historicky vytříbených podmínek modelových schémat existence a fungování státu.

Zdaleka ne tak jednoznačně a z funkčního pohledu účinně, jsou vyjasněny a vyřešeny stále tužší, komplikovanější a především stále se měnící vztahy mezinárodní.

Nezastavitelný civilizační, především ekonomický a technický, státní hranice nerespektující rozvoj vytváří nejen stále složitější propojení nadnárodní, ale současně dělí státy i uvnitř světových regionů na seskupení s rozdílnou hospodářskou, různě akcentovanou prosperitou a je hlavní příčinou vzniku velmi konkrétních, nutně antagonistických, nejprve hospodářských a v návaznosti i vojenských soustav.

Tím je monopolární systém států vtahován, více nebo méně dobrovolně, do tvorby organizujícího se, vstupně logicky zájmově i mocensky multipolárního okolí. I toto nově vznikající prostředí (z hlediska určitého státu jeho okolí) hledá řešení, v prvé řadě cestou integrujících činitelů, to jest pro oblast ekonomickou a následně i bezpečnostní. **Cílem těchto snah je navodit spolehlivou politickou stabilitu a její neméně spolehlivou ekonomickou prosperitu a bezpečnostní výkonnost.**

O ideální, celosvětové monopolární řešení usiluje už více jak pět desítek let Organizace spojených národů. Vznik a rozsah druhé světové války však ohodnotil tyto snahy jako předčasné a bez existující exekutivy (dostatečně výkonných ozbrojených sil) ne-li zcela nefunkční, tak jen nedostatečně účinné.

Druhou světovou válkou poučené státy pochopily, že reálné a kladné řešení je možné zatím jen v regionálním měřítku a i v něm jen s minimalizovanou polaritou, neboť funkčnost každého z pólů je podmíněna nejen shodou zájmů, ale především existencí konkrétní exekutivy, tj. dostatečně výkonných společenských ozbrojených sil. (V souvislosti s tím není jisté nezajímavé, že i současná Evropa zachovává obě formy, tj. monopolární politickou, v podobě OBSE jako regionální odraz OSN, tak i vysoce funkční, osvědčenou formu v podobě NATO.) Vraťme se však ještě k poučné historii.

V evropském regionu proto vyústil vývoj snižující polaritu, ale vyhrocující antagonismus jak ve dvě ideologicky i hospodářsky vyhraněné soustavy, tak i ve dvě diametrálně rozdílné soustavy vojenské, západní pluralitní systém koaliční bezpečnosti a východní bezpečnostní systém centrálně mocenský (totalitní).

Vnitřní uspořádání, charakter a funkční principy obou těchto soustav byly stejně vyhraněně podřízeny stávající situaci a základním politickým cílům každé z nich.

Západní politickohospodářská soustava vytyčila cíl prosperující status quo uchovat na osvědčeném pluralitním a demokratickém principu.

Východní, nově vzniklá, rádobý světová soustava vytyčila cíl pro ni neefektivní status quo změnit mocenskými tlaky (exportem revolucí) do třetího světa a získat kontrolu nad rozhodující (většinou) částí světových zdrojů strategických surovin a světových trhů.

Vyjádřeno prostřednictvím vojenských pojmů, byla západní soustava objektivně obranná, zatímco soustava východní byla stejně objektivně útočná (ofenzivní), přestože oficiální proklamace hlásaly čtyři desítky let pravý opak. Strategický útok měl tedy latentní podobu a byl veden obchvatem přes třetí svět. Vysvětlení tohoto jevu je nasnadě. Splnit ofenzivní cíle na jakékoli úrovni může vždy jen totalitní (tvrdě centrální) stát nebo totalitní soustava, která se musí stát identickou kopií totalitního nadnárodního státu, zahrnující všechny oblasti a funkce státu. Podrobený stát zahrnutý do této soustavy prakticky zaniká a státní moc, opět jako monopolní uživatel všech orgánů, vykonává jediný, tj. vedoucí stát soustavy.

Naproti tomu pluralitní demokratická soustava státní celky neruší a vytváří vzdy jen účelová spojení (dílní podsoustavy) pro potřebu vybraných činností, tj. vytváří spojení se specifickým posláním, specifickým řízením a specifickou exekutivou. **Stát zahrnutý do této soustavy ztrácí proto svou suverenitu a funkci jen pro danou oblast činnosti a i v té jen v nejnútnejší míře.**

Z tohoto důvodu vznikla v politickobezpečnostní oblasti zdánlivě jako první Severoatlantická bezpečnostní organizace (NATO), usilující o vytvoření konkrétních sdružených ozbrojených sil spojujících a především doplňujících členské národní ozbrojené systémy na

systémy s odpovídající strategickou výkonností na úrovni obranné dostatečnosti pro situaci regionu a vzhledem k jeho významu možno říci i světa.

Zdánlivě jako první vznikla proto, že koncem čtyřicátých let vzniklý nový nadnárodní totalitní stát středoevropských a východoevropských států, podřízených SSSR, bezvýhradně sdružil a jedinému mocenskému centru a cíli podřídil i armády těchto států. Vznik tzv. Varšavského paktu byl již jen potěmkinovskou vesnicí pro mezinárodní fórum.

Z takto diametrálně rozdílných cílů nutně vyplynuly i odlišné skladby a preference základních složek efektivních potenciálů obou soustav, tj. především produktivního potenciálu ekonomicko-technického a zatěžujícího (neproduktivního) potenciálu vojenského.

Potřeba status quo změnit vedla k nutnosti získat převahu vojenskou, snaha status quo zachovat vyžadovala udržet převahu ekonomickou, obojí s podmínkou, že výsledný poměr potenciálů obou stran, zahrnující obě složky, zůstane nejméně v rovnováze. To proto, že neudržení rovnováhy se stává pro postiženou stranu počátkem prohry.

Je stejně zajímavé jako poučné sledovat, jak se situace vyvíjela ve skutečnosti.

Zatím co západní soustava, preferující prosperitu ekonomickou, riskovala nebezpečné oslabení vojenské, východní soustava vsadila vše na vojenský rozvoj a jeho rychlé uplatnění.

Klíčovou podmínkou snah po zvýšení hladiny vojenského potenciálu je, že vysoké náklady na jeho zvýšení *nesmí být dlouhodobě vyšší, než maximálně uvolnitelné dotace*, to jest dotace, které neomezí prioritní hospodářskou prosperitu pod dlouhodobě přípustnou mez. Nedodržení této podmínky má nutně za následek, že rozhodující ekonomický potenciál je oslabován, stagnuje a posléze až i absolutně klesá.

Překročí-li tento pokles určitou kritickou mez, vede tento stav sice pomaleji, ale stejně spolehlivě, ke stejným důsledkům jako přímé ničení tohoto potenciálu v otevřeném horkém konfliktu, to jest vede k prohře a kapitulaci (ke zhroucení soustavy). Dojde k tomu proto, že oslabený ekonomický potenciál neudrží ani náročný vojenský potenciál, ani sám stát v chodu.

Jak známo, tento osud potkal tzv. světovou socialistickou soustavu a nejvíce její mocenský základ, SSSR.

V souvislosti s tím je přínosné si povšimnout, že nejen „studená“ neutralizace, ale tím spíše zničení určitých ekonomických cílů v přímém boji **spolehlivě zbaví funkčnosti i cíle vojenské bez toho, aniž by byly ničeny a zničeny.**

V minulosti byla tato ekonomie boje **neuskutečnitelná** pro malý palebný dosah pozemních vojsk. Dnes mohou tento vysoce ekonomický a úsporný způsob boje impozantně realizovat vzdušné síly.

Dosažené a dále se zvyšující výkonnostní rozdíly mezi tradičními druhy vojsk, žadaly a žádají změnit nejen vlastní skladbu ozbrojených sil (tj. žádají posílit je o nákladné kosmické a vzdušné síly), ale žádají změnit zásadně i způsob vedení operací.

Technický rozvoj vojenských kosmických a vzdušných sil, nejenže posunul a dále posouvá těžiště vedení operací ze země do vzduchu a kosmu, ale rovněž i do stále využitelnější hloubky protivníkovy území. **To má logicky za následek trvalé snižování strategické hodnoty a využitelnosti operačních svazů pozemních vojsk.**

Ve vztahu ke konkrétní situaci v evropském regionu to způsobilo, že SSSR, pozemní vojenská velmoc opírající se o svou kontinentální rozlehlost a kompaktní polohu na možném válčišti, mohutný lidský potenciál, dělostřelectvo a tanky, spoléhající na souvislé

fronty a dělostřelecký val, nepočítající oběti, byl nucen, více než předpokládal, investovat do vojenských vzdušných sil, mezikontinentálních raketových systémů a kosmických zařízení a tyto investice neunesl.

Současný světový stav naproti tomu prokazuje, že západní svět nejen v této gigantické soutěži uspěl, ale že prokázal i svou převahu v predikci vývoje na vojenském poli. Díky tomu v pravý čas rozpoznal rostoucí úlohu jak kosmických, tak pro současnost neméně významnou úlohu i vojenských vzdušných sil, ale správněji rozpoznal i důsledky těchto přeměn na skladbu ozbrojených sil a na změnu způsobu vedení operací. Přesvědčivým dokladem toho byl jak způsob, tak především dosažené výsledky ve válce v Zálivu, kde se střetly síly OSN se čtvrtou nejsilnější armádou světa.

Podívejme se však blíže na principy a předpoklady, na kterých je založen pro nás jedině možný, a tedy i perspektivní, západní bezpečnostní systém a jaká poučení z toho vyplývají pro ČR:

1. Západní bezpečnostní systém nemůže být neoddělitelnou součástí nadnárodního státu, neboť ten v rámci států západní Evropy neexistuje. **Může být a je jen sdruženým, úzce účelovým nadnárodním opatřením**, jehož základem je konkrétní, strukturálně a výkonnostně cílevědomě a přesně vymezená exekutiva (konkrétní profesionální ozbrojené síly nadstavbového typu). Tato specifika umožňuje budovat tento bezpečnostní systém i na pluralitních a demokratických základech jako monopolní (centralistický), účelově variabilní, ale i stabilní. Je jasné, že právě tento monopolní, stabilizovaný a výkonnostně vyvážený, funkčně nutný charakter tohoto regionálního systému nedovoluje akceptovat za řádného člena i dnešní Rusko, neboť jeho vojenský potenciál evropské dimenze převyšuje. Přijetím Ruska by vzniklá potenciální nadbytečnost zbavila nejen Evropu, ale celý vojenský svět, tak těžce a drahο vykoupené **racionality**.

2. Základ systému tvoří i v **osamocení plně funkční a maximálně výkonné členské národní armády doplňované (podporované) podle potřeby silami a prostředky ze stavu speciálního sdruženého doplňkového (nadstavbového) systému ozbrojených sil koalice**.

Pro naši úvahu je stejně nutné jako poučné upozornit, že nejde o jev nový, ale jde o analogii s prověřeným principem majetkového pojištění. Obě soustavy (pojišťovací i bezpečnostní vojenská) musí vycházet a vychází z reálné možnosti výskytu velmi široké škály různě četných a rozsahově rozdílných škod. K jejich vypořádání musí obě soustavy udržovat dostatečně velký škodový fond (pojišťovací soustava finanční, vojenská soustava potřebně výkonné ozbrojené síly). Jelikož pro převážnou většinu států jsou dostatečně dimenzovány fondy schopné pokrýt úplnou škálu možných ohrožení finančně nedostupné a provozně neudržitelné, řeší obě soustavy tuto situaci rozdělením potřebného škodového fondu v souladu s rozsahem reálných hrozeb (rizik) a jejich rozdílnou četností výskytu do dvou úrovní. Pojišťovací soustava řeší tuto situaci tvorbou a existencí „zajišťoven“ tj. finančně silných, sdružených nadnárodních pojišťoven, specializovaných se na pojištění národních pojišťoven, a to pro případ extrémních, zpravidla i nejméně častých škod.

Podstatné tedy, i pro analogii vojenskou, je, že **zajišťovna vylučuje ze svých povinností všechny škody, které je národní (zajišťovaná) pojišťovna schopna pokrýt sama, a do hry vstupuje jen v případech, kdy je překročen smluvně určený rozsah, logicky vždy velké škody**. Stejná shoda je i v tom, že závislost na zajišťovně je pro zajišťovanou

pojišťovnu tím vyšší, čím nižší je její vlastní platební výkonnost a čím rozsáhlejší zajištění si musí kupovat, nechce-li riskovat až i úpadek.

Jak bylo řečeno, vojenská soustava řeší situaci zcela analogicky výchozím rozdělením škály možných ohrožení, zpravidla na tři submnožiny zajišťované dvěma fondy různé úrovně. To jest dělí možná ohrožení na:

- Submnožinu ohrožení řešitelných jen vlastními (národními) ozbrojenými silami státu vždy v osamocení, podle vlastních představ, potřeb a zájmů, **tedy bez nejmenší újmy na nezávislosti.**
- Submnožinu ohrožení řešitelných národními silami, avšak při „studené“, tj. informační, navigační a radioelektronické podpoře sil koaličních, tedy s minimálním postihem nezávislosti představující daň za dosažený konsenzus s koalicí.
- Submnožinu ohrožení řešitelných vždy jen společnými silami národními a koaličními. Jelikož v tomto případě přejímá logicky zodpovědnost i řízení konfliktu koalice, dochází tedy k největší újmě na nezávislosti, eliminované ale poskytovanou chybějící výkonností.

O vojenské krytí takto rozdělených ohrožení se starají dvě úrovně ozbrojených sil, to jest úroveň národní a úroveň nadnárodní (koaliční).

Z toho pak jednoznačně vyplývá jak mimořádně důležité je, aby do bezpečnostní soustavy západního typu vstupoval členský stát s vlastní armádou nejen maximálně výkonnou, ale především i armádou schopnou se stejnou maximální výkonností jednat v osamocení jako zcela soběstačně plně funkční soustrojí, což se musí projevit jak v její skladbě, tak ve způsobech jejího nasazení.

Ve srovnání se soustavou totalitní, která rovněž požaduje členskou armádu maximálně výkonnou, pak rozdíl spočívá v tom, že **totalitní systém samostatné akce členské armády zásadně nepřipouští a vymezuje jí proto vždy jen jediné uplatnění vyhovující systému jako celku.** To degraduje tuto armádu na samostatně nefunkční, jednoúčelovou součástku vyššího celku. Z toho po čtyřicet let vyplýval pro ČSLA požadavek být prvosledovým pozemním operačním svazem na vedlejší operační směru, se všemi negativními důsledky tohoto pojetí, to jest být operačním svazem s deformovanou soustavou a úlohou jejích vzdušných sil.

Uvedený západní systém tedy vykazuje, mimo jiné, tyto dvě nepřehlédnutelné přednosti:

- ◆ minimalizuje újmu členského státu na nezávislosti při plném zajištění obranné dostatečnosti,
- ◆ minimalizuje náklady na bezpečnost na této úrovni.

3. V souladu s tím je stejně logické jako nutné, aby armáda vstupující do koalice byla maximálně kompatibilní s jejími ozbrojenými silami. Přesto však vždy musí být oboustranně respektováno její místo a možná úloha v sestavě koalice a v regionu, což následně vylučuje, aby byly nové členské státy a jejich armády přijímány hromadně. Výstavba armády i její vstup do koalice je tedy současně tak závažná i nákladná záležitost, že bezpodmínečně vyžaduje dokonale vyjasnit co nový člen potřebuje a co recipročně nabízí.

Shrme-li výše uvedené závěry můžeme konstatovat, že pro nadřazený koaliční systém je určující jeho schopnost úspěšně řešit především třetí submnožinu uvedeného dělení možných konfliktů. Pro národní ozbrojené síly je pak žádoucí maximální výkonnost v rozsá-

hu submnžiny první. Náklady na dosažení této výkonnosti však nesmí narušit prioritní hospodářský a sociálně kulturní rozvoj jako zdrojů státní stability.

Pro plné pochopení uvedených závěrů je nutné znovu zdůraznit hlavní příčinu, která je vyvolala.

Touto příčinou není nic menšího než vyloučení jaderných prostředků (přesněji ZHN) z přímého použití v konfliktu a posílení jejich nové role jako prostředku spolupůsobícího, když ne pro jejich odvrácení, tedy alespoň při jejich redukci a regulaci. **Dosažená možnost redukce a regulace neodvrácených konfliktů zbavených ničivé nadbytečnosti pak způsobila, že konflikty nabývají stále více charakter racionálních dějů vedených cíle-vědomě jednajícími protivníky.**

To pak vyvolalo k životu některé pojmy a jejich souvislosti, které dovolí konflikty limi-tovat, kvantifikovat a pomocí modelů a počítačů i apriori analyzovat.

Pokusme se některé z těchto pojmů a jejich souvislostí definovat:

a) **Strategickou výkonností** je v souvislosti těchto úvah míněna kvantifikovatelná schopnost ozbrojených sil způsobit za jistý časový interval protivníkovi poznatelnou (měřitelnou) škodu snižováním (ničením) jeho **efektivního válečného potenciálu**.

Vydeme-li z předpokladu, že každý racionální konflikt má, pro každou z bojujících stran, svůj cíl a svoji cenu, pak **efektivní válečný potenciál** je souhrn duchovních (volných) a materiálních hodnot, které se každá z bojujících stran rozhodla do úspěšného řešení konfliktu investovat. Hodnoty efektivního válečného potenciálu se v průběhu konfliktu mění (klesají). Má-li být konflikt racionální, musí být rentabilní. Proto cena konfliktu musí být na jeho konci vyšší, než hodnota ztracených investic. To však může logicky docílit vždy jen jedna z bojujících stran. Konflikt se tak stává soutěží o vyšší rentabilitu. Výchozí i konečná cena jsou pro každý konflikt a každou ze stran jiné a závisí především na jeho cílech. Cíle určuje logicky agresor; jejich ocenění provádí obě strany a výsledky porovnají. Uvažují-li obě strany maximálně reálně a racionálně, měly by si být dosažené závěry více-méně blízké. Podstatné však vždy je, že obě strany získají první a možno říci i **rozhodující představu o průběhu a možném výsledku konfliktu**. Je-li konflikt zahájen, začnou obě strany protivníkův potenciál cílevědomě ničit. Vítězná je ta strana, která zničí protivníkův efektivní válečný potenciál dříve, neboť od tohoto okamžiku je pokračování v boji pro posti-ženou stranu nerentabilní a neracionální. Dosažené vítězství je o to přesvědčivější, čím větší hodnotu investovatelného potenciálu vítěz uchová. Z hlediska obránce je potom neje-fektivnější případ, kdy je konflikt odvrácen dříve než začal.

Z hypotézy o rovnosti cen konfliktů a investovatelných efektivních válečných potenciálů pak logicky vyplývá, že **cena konfliktu v pojetí každé ze zainteresovaných stran určuje i jeho vojenské charakteristiky**. Z tohoto pohledu by měl proto každý stát, ale především stát odmítající agresí jako možné řešení mezinárodních sporů, koncipovat své ozbrojené síly, to jest jejich skladbu, výkonnost a strategie jejich použití. **Praktická využitelnost uvádě-ných pojmů a jejich souvislostí k tomuto účelu je dosažitelná prostřednictvím analy-začních vždy dvoustranných dynamických modelů, tedy jen v relativních hodnotách.**

b) **Obranná dostatečnost** je z pohledu obránce dosažena, je-li poměr výchozích efektivních potenciálů, přesněji jejich výkonností, pro všechna možná reálná ohrožení, a tedy jim přiřaditelné ceny, větší než jedna.

c) *Schopnost konflikty odvracet* (jako optimální strategie) je dosažena, je-li podmínka obranné dostatečnosti uznána oběma stranami apriori, před otevřením konfliktu.

* * *

Závěrem této úvahy je tedy možné konstatovat, že válečné konflikty jsou, i přes svou redukci a těžce nastolovanou racionalitu, stále ještě příliš složité jevy, než aby bylo možné je dostatečně přesně popsat zvládnutelným systémem rovnic. Je však modelově a matematicky prokázáno, že o vítězství v konfliktu (včetně jeho odvrácení jako vítězství optimálního) rozhodují vždy množství zasazených prostředků a proudy jimi realizovaných úspěšných aktivit. To jest proudy exaktně zohledňující přesnost, operační rychlost a pružnost s jakou je dané prostředky realizují.

Armáda se nechová jinak než demokratický stát. Je jeho nedílnou součástí - sdílí stejné hodnoty, respektuje vládní (nikoli partajní!) politiku. Letos měla být dokončena branná legislativa. Bohužel to jde pomalu. Pokud jde o současnou legislativní úroveň úpravy nutné pro obranu státu, musím říci, že v tomto ohledu právním státem nejsme. Improvizuje se, sahá se po starých zákonech.

Z rozhovoru časopisu Týden s vojenským poradcem prezidenta republiky armádním generálem Karlem Pezlem - červen 1995.